

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5553-5554/2556

พนักงานอัยการจังหวัดอุบลราชธานีโจทก์ นางสาววนิดา ต้นติวิทยาทักซ์ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 215, ป.อ. มาตรา 216, ป.อ. มาตรา 362, ป.อ. มาตรา 365, ป.วิ.อ. มาตรา 67, ป.อ. มาตรา 67, ป.อ. มาตรา 83, ป.อ. มาตรา 91, ป.อ. มาตรา 136, ป.อ. มาตรา 326, ป.อ. มาตรา 328, ป.วิ.อ. มาตรา 39

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยที่ 2 กับพวกได้รวมกลุ่มคัดค้านด้วยความสงบโดยปราศจากอาวุธและมีได้ใช้กำลังประทุษร้ายใด ๆ ได้พยายามที่จะขจัดความเดือดร้อนด้วยการยื่นข้อเรียกร้องในทางรัฐบาลและผู้เสียหายลงไปแก้ปัญหาแล้ว โดยข้อเรียกร้องดังกล่าวก็สมเหตุสมผลและเป็นที่ประจักษ์ชัดว่ามีอยู่จริง แต่ไม่เป็นผลและไม่เคยได้รับคำตอบจากรัฐบาลจำเลยและผู้เสียหาย ทั้งตามพฤติการณ์ในขณะนั้นก็ไม่มีวิธีการอื่นใดเลยที่จำเลยทั้งสองกับพวกจะพึงกระทำได้โดยชอบเพราะการสร้างเขื่อนขวางกั้นแม่น้ำและระเบิดหินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่โดยตรงกำลังดำเนินอยู่อย่างชัดเจน หากกระทำไปแล้วย่อมยากแก่การแก้ไขให้กลับสู่สภาพเดิมได้ จึงถือเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง การกระทำของจำเลยที่ 2 และพวกแม้เป็นการมั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เมื่อเจ้าพนักงานบอกให้เลิกไม่ยอมเลิกตาม ป.อ. มาตรา 215, 216 และร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืนตาม ป.อ. มาตรา 362, 365 ก็เป็นการกระทำด้วยความจำเป็นที่ต้องรวมกลุ่มกันและเข้ายึดพื้นที่ที่มีการสร้างเขื่อน จึงจะสามารถระงับยับยั้งภัยอันตรายดังกล่าวได้ และการกระทำของจำเลยที่ 2 กับพวกปราศจากอาวุธและมีได้ใช้ความรุนแรงใด ๆ ก็เป็นการพอสมควรแก่เหตุ จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องรับโทษตาม ป.อ. มาตรา 67

คำพิพากษา

คดีทั้งสองสำนวนนี้ ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษารวมกันโดยให้เรียกโจทก์ทั้งสองสำนวนว่า โจทก์และเรียกจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในทั้งสองสำนวนว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ สำนวนแรก โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 91, 136, 215, 216, 326, 328, 362, 365 สำนวนหลังโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 362, 365 และนับโทษจำเลยทั้งสองต่อจากโทษของจำเลยทั้งสองในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 697/2537 และนับโทษจำเลยที่ 2 ต่อจากโทษของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 897/2537 ของศาลชั้นต้น จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้ลงโทษต่อ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ โดยอัยการสูงสุดเขต 3 ซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมาย รับรองให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษายืน โจทก์ฎีกา โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกา ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาจำเลยที่ 1 ถึงแก่ความตาย สิทธินาคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (1) ให้จำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ 1 ออกจากสารบบความ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง ในระหว่างที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้เสียหาย ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนและอาคารสถานที่ตาม

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูลในเนื้อที่ประมาณ 700 ไร่ครอบคลุมพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณหมู่บ้านหัวเหว หมู่ที่ 4 ตำบลโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ โดยว่าจ้างบริษัทเวนิสไทย จำกัด ดำเนินการก่อสร้าง จำเลยที่ 2 เข้าร่วมกับกลุ่มผู้คัดค้าน ประมาณ 300 คน ถึง 500 คน เข้าไปในเขตพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนและอาคารของผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายมิได้ยินยอมและกล่าวโจมตีการสร้างเขื่อนของผู้เสียหาย ต่อมาในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาโจทก์ยื่นคำร้องลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 ว่า ผู้เสียหายประสงค์ขอลอนคำร้องทุกข้อในความผิดข้อหาหมิ่นประมาทและไม่ติดใจเอาความข้อหาอื่นอีกต่อไปแล้ว เช่นนี้ สิทธิของโจทก์ในการนำคดีอาญามาฟ้องจำเลยที่ 2 ในข้อหาหมิ่นประมาทที่เป็นการกระทำต่อผู้เสียหายจึงระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) คงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยที่ 2 กระทำความผิดฐานร่วมกันมั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองเมื่อเจ้าพนักงานบอกให้เลิกไม่ยอมเลิก ร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืนและร่วมกันดูหมิ่นเจ้าพนักงานหรือไม่ โดยโจทก์ฎีกาว่า การที่จำเลยที่ 2 กับพวกพาประชาชนมากถึงประมาณ 500 คน เข้าไปยึดเต็นท์ สะพานและไม่ยอมออกไป เป็นการประสงค์ต่อผลและเล็งเห็นผลเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขและทำให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง และการกล่าวโจมตีร้ายตำรวจตรียศมกุฏ และร้ายตำรวจตรีสรรค์ศักดิ์ว่า ตำรวจเป็นขบวนการ ช่างถนน ตำรวจอยู่ใต้อำนาจเงินและตำรวจเก่งแต่พูด จึงเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงาน มิใช่เป็นการกระทำไปโดยไม่มีเจตนากระทำความผิดนั้น เห็นว่า ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานที่เป็น การกระทำต่อร้ายตำรวจตรียศมกุฏและร้ายตำรวจตรีสรรค์ศักดิ์นั้น คงได้ความตามทางนำสืบของโจทก์ว่า ระหว่างการชุมนุมคัดค้านผู้ที่เป็นแกนนำได้กล่าวโจมตีผู้เสียหายและเจ้าพนักงานตำรวจผ่านเครื่องขยายเสียง แต่ไม่มีพยานโจทก์ปากใดยืนยันว่าจำเลยที่ 2 ได้กล่าวถ้อยคำหรือร่วมกับพวกคนใดกล่าวถ้อยคำอย่างไรที่เป็นการดูหมิ่นร้ายตำรวจตรียศมกุฏและร้ายตำรวจตรีสรรค์ศักดิ์ จำเลยที่ 2 จึงไม่มีความผิดฐานร่วมกับพวกดูหมิ่นร้ายตำรวจตรียศมกุฏและร้ายตำรวจตรีสรรค์ศักดิ์ เจ้าพนักงานตามฟ้อง ส่วนความผิดฐานร่วมกันมั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองเมื่อเจ้าพนักงานบอกให้เลิกไม่ยอมเลิกและร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืน เห็นว่า ผู้เสียหายเป็นผู้ครอบครองบริเวณที่เกิดเหตุเพื่อการสร้างเขื่อนปากมูล โดยได้สร้างรั้วเป็นแนวเขตชัดเจน แม้การสร้างเขื่อนของผู้เสียหายส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน แต่การที่จำเลยที่ 2 ร่วมกับพวกประมาณ 500 คน ฝ่าแนวตั้งรับของเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยของผู้เสียหายเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวแล้วยึดพื้นที่บางส่วนไว้ ดังปรากฏตามภาพถ่ายจนมีผลทำให้ผู้เสียหายและบริษัทเวนิสไทย จำกัด ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างและระเบิดหินในช่วงนั้นได้ เห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำไปโดยรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ต่อผลเพื่อขัดขวางการสร้างเขื่อนของผู้เสียหายโดยตรง ทั้งจำเลยที่ 2 ย่อมต้องรู้ดีว่าการกระทำของคนจำนวนมากเช่นนี้เป็นการทำให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองและยังเป็นการละเมิดต่อสิทธิในการครอบครองพื้นที่ของผู้เสียหาย จึงหาใช่ว่าจำเลยที่ 2 ไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดดังศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยไม่ แต่อย่างไรก็ตาม แม่น้ำมูลเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนจำนวนมากได้ใช้สอยเพื่อการเกษตรกรรมและประมงพื้นบ้านมาเป็นเวลาช้านาน และยังคงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของประชาชนในพื้นที่จะใช้สอยและหาประโยชน์จากแม่น้ำมูลเพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองสืบต่อไปได้ มิใช่เป็นสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดโดยเฉพาะ การที่ผู้เสียหายจะ

เข้าไปดำเนินการก่อสร้างเชื่อมตามโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูลซึ่งต้องมีการปิดกั้นทางเดินของน้ำในแม่น้ำมูลและระเบิดหินในอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะเพื่อขยายร่องน้ำ อันทำให้ธรรมชาติต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายนั้น ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และตลอดลำแม่น้ำมูลในหลาย ๆ ด้านอย่างมากด้วยเช่นกัน จึงควรที่ต้องมีการศึกษาผลได้ผลเสียอย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจดำเนินการ มิใช่มุ่งประโยชน์ด้านพลังงานไฟฟ้าเพียงด้านเดียว โดยไม่นำพาต่อความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องได้รับผลกระทบดังกล่าว แต่จากทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายได้ศึกษามาเป็นอย่างดีแล้วว่าการสร้างเชื่อมจะไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนแต่ประการใด โดยการเคลื่อนไหวยของจำเลยที่ 2 กับพวกดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนหน้าวันเกิดเหตุฐานพอสสมควร โดยนายเสนีย์ นายอำเภอโขงเจียมเบิกความว่า พยานรับรายงานและเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านตั้งแต่ที่มีการรวมกลุ่มกันที่อำเภอพิบูลมังสาหาร วันแรกที่กลุ่มผู้คัดค้านเข้าไปที่หมู่บ้านหัวเหว พยานกับผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้าเจรจากับจำเลยที่ 2 และพวกซึ่งเป็นแกนนำ ทำให้พยานทราบว่ากลุ่มผู้คัดค้านมีเจตนาหลักเรื่องค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกน้ำท่วมและค่าชดเชยผลกระทบจากการประกอบอาชีพมากกว่าต่อต้านการสร้างเชื่อม และนายเสนีย์ตอบทนายจำเลยที่ 1 ถามค้านอีกว่า ก่อนที่จะมีการรวมตัวกันที่แก่งสะพือชาวบ้านได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อทางราชการก่อนแล้วแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถแก้ไขให้ได้เพราะไม่มีอำนาจ รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบและผู้ว่าการของผู้เสียหายก็ไม่ลงไปแก้ไขปัญหามา พยานเห็นว่ากลุ่มผู้คัดค้านเข้าไปยึดเชื่อมก็เพื่อการต้อรองให้ผู้มีอำนาจลงไปแก้ไขปัญหาตามที่เรียกร้องโดยตรง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ลงไปเจรจากับกลุ่มผู้คัดค้านเสียแต่ต้น สอดคล้องกับที่ได้ความจากนายณ ซึ่งรับมอบหมายจากผู้เสียหายให้ไปดูแลเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดว่า การชุมนุมในครั้งนี้เป็นการเรียกร้องให้รัฐบาลและผู้เสียหายลงไปแก้ปัญหาความเดือดร้อนของกลุ่มผู้คัดค้าน แต่นายสาวิตต์ รัฐมนตรีซึ่งกำกับดูแลผู้เสียหายในขณะนั้นไม่เคยไปเข้าร่วมเจรจาและก่อนการชุมนุมในเดือนธันวาคม 2536 กลุ่มชาวบ้านเคยร้องเรียนผู้เสียหายว่าบริเวณหัวงานที่มีการก่อสร้างยังมีที่ดินและบ้านของชาวบ้านที่ยังไม่ได้เวนคืนและได้รับผลกระทบจากการระเบิดหินทั้งเสียงรบกวนและเศษหินตกใส่บ้านเรือน หลังจากกลุ่มผู้คัดค้านเข้ายึดพื้นที่ ได้ความจากนายเสนีย์ว่า ร้อยตรีไมตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี และนายสุทัศน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยเข้าเจรจากับกลุ่มผู้คัดค้านก็ยังคงเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้คัดค้าน อันแสดงว่ารัฐบาลและผู้เสียหายมุ่งแต่จะสร้างเชื่อมโดยปกปิดความจริงและมีได้ใส่ใจต่อความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องได้รับผลกระทบจากการสร้างเชื่อมจำเลยที่ 2 กับพวกซึ่งรวมกลุ่มกันคัดค้านด้วยความสงบโดยปราศจากอาวุธและมีได้ใช้กำลังประทุษร้ายใด ๆ ได้พยายามที่จะขจัดความเดือดร้อนด้วยการยื่นข้อเรียกร้องให้ทางรัฐบาลและผู้เสียหายลงไปแก้ไขปัญหาแล้ว ดังปรากฏตามใบปลิวโดยข้อเรียกร้องดังกล่าวก็สมเหตุสมผลและเป็นທີ່ประจักษ์ชัดว่ามีอยู่จริง แต่ไม่เป็นผลและไม่เคยได้รับคำตอบจากรัฐบาลและผู้เสียหาย ทั้งตามพฤติการณ์ในขณะนั้นก็ไม่มีวิธีการอื่นใดเลยที่จำเลยทั้งสองกับพวกจะพึงกระทำได้โดยชอบเพราะการสร้างเชื่อมขวางกั้นแม่น้ำและระเบิดหินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันเป็นการทำลายระบบนิเวศน์สายน้ำโดยเฉพาะพันธุ์ปลาหลากหลายชนิดที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่โดยตรงกำลังดำเนินอยู่อย่างชัดเจน หากกระทำไปแล้วย่อมยากแก่การแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ จึงถือเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง การกระทำของจำเลยที่ 2 และพวกแม้เป็นการมั่วสุมตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เมื่อเจ้าพนักงานบอกให้

เล็กไม่ยอมเล็กและร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืนก็เป็นการกระทำด้วยความจำเป็นที่ต้องรวมกลุ่มกันและเข้ายึดพื้นที่ที่มีการสร้างเขื่อน จึงจะสามารถระงับยับยั้งอันตรายดังกล่าวได้ และการกระทำของจำเลยที่ 2 กับพวกที่ปราศจากอาวุธและมิได้ใช้ความรุนแรงใด ๆ ก็เป็นการพอสมควรแก่เหตุ จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

องค์คณะ

วิรุพห์ แสงเทียน · ปदारณิ ลัดพลี · ฉัตรไชย จันทรพรายศรี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5553-5554/2556>